

Slovo na úvod

Po poněkud delší odmlce vám opět přinášíme nové informace z oblasti certifikace a kontroly osiva a sadby v podobě již známých Aktualit Odboru osiv a sadby.

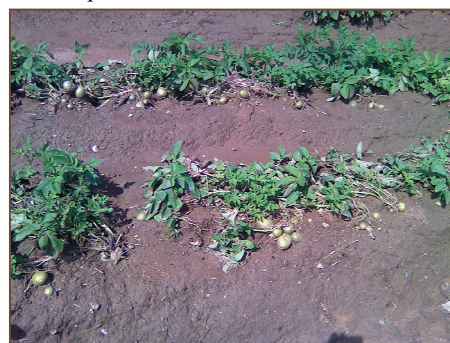
Jak se zdá, není v poslední době rok, o kterém by se dalo říci, že je z pohledu meteorologického normální. Velké sucho přetrvávající od konce zimy až do pozdního jara na jižní Moravě a následně na velké části území republiky přivalové deště doprovázené povodněmi, kroupy a vítr zanechaly nemalé sto-

py i na zemědělských plochách. Avšak špatné klimatické podmínky nejsou hlavním ani jediným důvodem problémů v zemědělství.

Nyní je již téměř polovina srpna a stoly v semenářských laboratořích by se měly prohýbat pod množstvím vzorků osiva obilovin, ale skutečnost je jiná.

Tyto úvahy vedou mé myšlenky k otázce, co budou zemědělci sít, farmářská osiva?!

Ing. Barbora Dobiášová
ředitelka odboru osiv a sadby

Legislativní změny

§ Koncem července byla Senátem PČR schválena novela zákona 219/2003 Sb., o oběhu osiva a sadby, která kromě formální úpravy odkazů na prováděcí předpisy obsahuje implementaci dvou nových evropských předpisů. Novela bude vydána v průběhu srpna ve sbírce a nabude účinnosti 15. dnem měsíce následujícího po dni jejího vyhlášení ve sbírce. Prakticky to znamená, že přihlašovací rok 2010 poběží již podle nové legislativy.

Současně je ve vnějším připomínkovém

řízení, které skončí 21.8.2009, nová vyhláška, která nahradí vyhlášku 384/2006 Sb., kterou se stanoví podrobnosti uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu.

Dalším krokem v novelizaci osivářské legislativy bude vyhláška, která nahradí vyhlášku č. 206/2004 Sb., kterou se stanoví požadavky na odběr vzorků, postupy a metody zkoušení osiva a sadby. Kromě velikosti partií u luskovin budou provedeny i změny související s vlastní technologií vzorkování, jak ji nově upravují Pravidla ISTA; budou doplněny

metodiky k provádění vegetačních zkoušek ke kontrole odrůdové pravosti a čistoty v rámci OECD certifikace a všech typů následné kontroly.

Současně se změnou této vyhlášky bude novelizována i metodika zkoušení. Nová metodika zkoušení bude vycházet z úprav v Pravidlech ISTA a bude, stejně jako nyní, zahrnovat i zkoušky a metody národní. Úpravami projdou i kapitoly týkající se zkoušení sadby brambor, cibule a česneku.

Ing. Barbora Dobiášová
ředitelka odboru osiv a sadby

Uvnitř tohoto vydání:

Výroční zasedání ISTA v Zúrichu	2
Přehled přihlášených množitelských ploch ke 30.6.2009 - 1. část	3
Pokyny ke vzorkování sadby brambor	3
Sadba brambor v roce 2009	4
Připravujeme	4

Nejdůležitější body:

- Změny v legislativě
- V červnu proběhla zasedání ISTA a OECD.
- Pokyny ke vzorkování sadby brambor

Ve dnech 15. - 18. 6. 2009 se konalo pravidelné výroční zasedání ISTA v Zürichu. Přinášíme vám informace o činnosti některých komisí.

Sekce I

a) Zpráva z komise pro zkoušku čistoty

Detekce *Orobanche* je složitá, ale možná. Existuje mokrá anebo suchá metoda. V každém případě se musí analyzovat všechny prachové částice pod binokulárem.

Pro čistotu je třeba uvést aktuální váhu vzorku. Váha (x) se musí pohybovat v rozpětí: tabulková hodnota $\leq x \leq$ (tabulková hodnota + 10%).

Pro stanovení jiných rostlinných druhů se musí aktuální váha vzorku (y) pohybovat v rozpětí: tabulková hodnota $\leq y \leq$ (tabulková hodnota + 5%).

b) Zpráva z komise pro zkoušku klíčivosti

Schválení nové metody pro zkoušení *Brassica* spp. ve FP. Tato metoda se projevila pro některé laboratoře jako úsporná co se týče požadavků na zkušební prostor.

Probíhá výzkum dormance u *Eruca sativa* a její narušení. Zatím nejsou k dispozici žádné výsledky, protože není dost dormantních semen.

Pro rok 2010 je naplánováno stanovit postup pro zkoušení směsí.

Pokud se při zkoušení klíčivosti vyskytne infekce, je často složité určit, jedná-li se primární nebo sekundární zdroj. Ve sporných případech se doporučuje přezkoušet znova v písku nebo v zemině.

c) Zpráva z komise pro zkoušku vlhkosti

Výsledky ze zkoušení vlivu velikosti částic na sušení potvrzují, že velikost respektive jemnost šrotování má vliv na stanovení vlhkosti osiva. Mezi citlivé druhy patří pšenice a kukuřice.

Sekce II

a) Zpráva z komise pro zkoušku životaschopnosti

Komise pro zkoušku TTC se chystá reorganizovat příručku v roce 2010. Zároveň je naplánován workshop spolu s klíčivostí v Karlsruhe 2010 před ISTA kongresem.

b) Zpráva z komise pro zkoušku životnosti

Byla vyvinutá a validovaná metoda řízeného stárnutí *Brassica* spp.

c) Zpráva z komise pro zkoušení zdravotních stavů

Byl zhodnocen kruhový test *Ustilago nuda* na *Hordeum vulgare*. Vzorky byly připraveny dle ISTA předpisů. Napadení *Ustilago* spp. je poměrně stabilní, proto během transportu nedochází k velikým změnám. Častým problémem bylo, že laboratoře nepoužívaly ISTA metody.

d) Zpráva z komise pro ověřování pravosti odrůdy

V komisi pro odrůdovou čistotu a pravost se stále provádějí srovnávací zkoušky pro isoelektrickou fokusaci *Poa* spp. a *Festuca* spp. Mimo jiné se zkouší různé metody A-PAGE a SDS-PAGE.

Zkoumá se možnost využití DNA analýzy pro zkoušení odrůdové pravosti a čistoty u sóji, pšenice, kukuřice a rýže. Avšak komise přikládá důležitost i jednoduchým konvenčním metodám pro ověřování odrůdové čistoty jako je fluorescence nebo chemická analýza semen.

V roce 2010 se plánuje vydání nové příručky pro ověřování odrůdové pravosti. Před ISTA kongresem 2010 se bude konat workshop v Hannoveru.

Sekce III

a) Zpráva komise pro zkoušení semen květin

Činnost komise pro zkoušení semen květin byla ovlivněna ekonomickou krizí, co se týče organizace workshopu v Austrálii pro Asijské a Oceánské státy.

Připravují se nové plodiny, které budou zahrnuté v Příručce pro zkoušení semen květin, a to: *Eschscholzia californica*, *Gypsophylla* spp., *Portulaca grandiflora* a *Trapaolum majus*.

b) Zpráva komise pro zkoušení semen lesních stromů a keřů

Do budoucna se připravuje zavedení tropických druhů stromů. Probíhá srovnávací zkouška pro druhy *Abies* spp. Bylo zkoušeno 14 druhů palem sehnanych z komerčních zdrojů a výsledky klíčivosti jsou analyzované.

Je k dispozici validační studie pro zkoušení *Jatropha curcas*, druh potenciální jako biopalivo.

Do budoucna se plánuje revize existujících příruček.

Sekce V

a) Zpráva komise pro vzorkování

Bylo navrženo a přijato snížení velikosti přijatého vzorku u *Nicotiana tabacum* z 25 g na 5 g. Do ISTA Pravidel budou zapracovány nové typy vzorkovadel. Pokračuje se ve zkoušení vzorkování směsí. Zvažuje se školení školitelů vzorkovatelů.

b) Zpráva statistické komise

Komise pro statistiku se zaměřuje zejména na problematiku GMO a analýzu detekce různých znaků u osiva. Dále statistická komise řeší statistické hodnocení validačních metod pro nové zkoušky nebo nové plodiny, které budou zahrnuty v ISTA Pravidlech. Byl uspořádán 8. seminář, který se zabýval novými způsoby a znázorňováním statistické analýzy. Nové způsoby se pak zkoušely při hodnocení různých typů vzorkovadel.

c) Zpráva komise pro názvosloví

V roce 2010 by měl vyjít Univerzální seznam rostlin v latině a jiných jazycích. Tento seznam bude mít platnost minimálně do roku 2013. Další aktualizace k ISTA List of Stabilised Plant Names bude představena v roce 2012. Doporučený odkaz, co se týče názvů rostlin, je www.ars-grin.gov/cgi-bin/npgs/html/taxassoc.pl.

d) Zpráva komise pro skladování

Komise se zabývá charakterizováním skladování zeleninových, keřových a stromových druhů, novými metodami pro skladování (kryoprezervace/in vitro), jak nakládat s osivem po nebo před uskladněním ve vysoce vysušených podmínkách nebo dlouhodobě, a sledování zdravotního stavu před a po uskladnění.

Stále se pracuje na podpoře uskladnění vlhkých semen. Cílem je klasifikovat 100 druhů jako ortodoxní a neortodoxní. Pro 5 druhů byly vypracovány metody kryoprezervace a pro 2 druhy in vitro prezervace somatickou embryogenezi.

70 druhů bylo zkoušeno na dlouhodobé uskladnění, 10 druhů bylo vystaveno vysoce vysušujícím podmínkám a u 5 druhů se vyzkoušela termoterapie za účelem snížení výskytu chorob.

Ing. Anna Langpaulová

Přehled přihlášených množitelských ploch 2009 - 1. část

Skupina druhů / druh	Kategorie				
	RM předst.	E	C1	C2	Celkem
	ha	ha	ha	ha	ha
OB ILNINY (kromě kukuřice)					
celkem	2 308,88	5 807,82	51 858,97	7 943,14	67 915,98
Kukuřice					
celkem	-	14,00	1 258,00	-	1 272,00
LUSKOVINY					
celkem	888,57	887,28	4 5263,64	647,76	6 950,25
OLEJNINY A PŘADNÉ ROSTLINY					
celkem	367,38	465,38	17 647,42	253,89	18 865,64
JINÉ KRMNÉ PLODINY					
celkem	62,53	1,20	4 008,98	-	4 072,71
Brambory					
celkem	73,73	253,19	1 262,17	2 114,18	3 703,27

Pokyny ÚKZÚZ ke vzorkování sadby brambor

ze sklizně 2009

Pro posklizňové zkoušky dle zákona č. 219/2003 Sb., vyhlášky č. 384/2006 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin a vyhlášky č. 206/2004 Sb., kterou se stanoví požadavky na odběr vzorků, postupy a metody zkoušení osiva a sadby, ve znění vyhlášky č. 581/2006 Sb.

Pokyn ke vzorkování vychází ze vzájemné dohody mezi ÚKZÚZ a SRS a předpokládá v tomto ohledu součinnost obou organizací. Je závazný pro žadatele, množitele a vzorkovatele.

⇒ Odběr, příjem a evidenci vzorků z uznaných porostů provádějí pracovníci ÚKZÚZ,

⇒ testování sadby všech stupňů na virové choroby zajišťuje ÚKZÚZ v pověřené laboratoři VÚB

v Havlíčkově Brodě a bude prováděno metodou ELISA, vzorky jsou testovány anonymně,

⇒ testování na bakteriózy bude prováděno ve spolupráci ÚKZÚZ a SRS na určených pracovištích v souladu s ustanovením Vyhlášky MZe ČR č. 331/2004 Sb., o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlečení a šíření původce bakteriální kroužkovitosti brambor a původce bakteriální hnědé hniloby, ve znění vyhlášky č. 328/2008 Sb.,

⇒ faktury za provedené zkoušky vydává VÚB dle podkladů předaných z ÚKZÚZ.

Intenzita vzorkování zůstává u všech kategorií stejná jako v roce 2008, stejně tak se nemění i další pokyny k

odběru a doručování vzorků ke zkouškám. Sledované odrůdy v roce 2009: *Adéla, Albatros, Aneta, Arabela, Belana, Bellarosa, Bionta, Elfe, Esprit, Eurostarch, Finka, Filea, Festien, Hermes, Husar, Chantal, Juwel, Karlana, Laura, Madeleine, Marabel, Presto, Rafaela, Rosara, Samantana, Santé, Sibü, Solist, Sonate.*

Odběr vzorků pro vegetační zkoušky

Pro polní vegetační zkoušky se odebírá po jednom vzorku (110 hlíz) z každého porostu SE1, SE2 a odrůd zařazených do státních odrůdových zkoušek, popřípadě odrůd v ČR poprvé množných.

Vzorkovatelé mohou v případě pochybností získaných v průběhu polních přehlídek, např. o čistotě odrůdy, odebrat

vzorek sadby na VZ také z těchto porostů.

Předávání výsledků

Výsledky posklizňových zkoušek a zkoušek na přítomnost bakterií jsou součástí Uznávacího listu (popř. Rozhodnutí o neuznání) na množitelství porost. Předběžné výsledky může dodavatel získat na oddělení OS, kde byla podána žádost o uznání množitelství porostu, podmínkou předání výsledků je však zaplacení provedených zkoušek.

VÚB Havlíčkův Brod nebude telefonicky ani písemně podávat předběžné informace.

Revize

V případě nesouhlasu dodavatele s výsledkem posklizňové zkoušky jsou po

dohodě s regionálním oddělením OS vzorkovatelem odebrány nové průměrné vzorky ze skládky pro skleníkovou i polní vegetační zkoušku (a to i v případě, že při vzorkování na poli nebyl vzorek pro vegetační zkoušku odebrán). Počet hlíz musí být dvojnásobný než pro řádnou posklizňovou zkoušku ELISA.

Dodavatel je povinen vytvořit ve skládce podmínky nezbytné pro odebrání skutečně reprezentativních vzorků. V opačném případě vzorkovatel může vzorkování odmítnout. Na návěškách budou uvedeny všechny údaje jako na běžných návěškách a navíc výrazné označení **REVIZE**.

Revizní vzorky budou vysázeny a hodnoceny metodou ELISA na pracovišti VÚB Havlíčkův Brod.

UPOZORNĚNÍ: stejně jako ve sklizňovém roce 2008 jsou revizní vzorky zpoplatněny.

Pozn.: úplné znění pokynu je na www.ukzuz.cz

Ing. Jitka Chadová

Sadba brambor v roce 2009

Množství dovezené sadby a kontrola zdravotního stavu metodou ELISA

Kategorie	Množství (t)	Počet partií			
		dovezených	testovaných	„sestupněných“	nevyhovujících
SE	251,8	71	22	1	0
E	1991,9	426	66	0	0
C1	1820,3	239	32	1	0
C2	231,4	19	0	0	0
Celkem	4295,5	755	120	2	0

Připravujeme

- V průběhu zimy a jara se budou konat školení dodavatelů a pověřených osob k aktuálním tématům nové legislativy.
- V květnu - červnu 2010 se bude konat pravidelné školení pracovníků pověřených semenářských laboratoří, a to k nové legislativě a nové metodice zkoušení, která by měla být schválena začátkem roku 2010.
- Plánujeme rovněž zavedení systému

krátkých laboratorních setkání na konkrétní témata, do kterých bychom rádi zapojili kromě pracovníků laboratoří OOS i pracovníky z pověřených laboratoří.

- O všech našich aktivitách vás budeme informovat prostřednictvím internetových stránek vyhrazených pro odbor OS na www.ukzuz.cz.

ÚKZÚZ
ODBOR OSIV A SADBY

Za Opravnou 4, 150 06 Praha 5–Motol

Telefon: (042) 257 211 749, Fax: (042) 257 211 748, E-mail: odbor.os@ukzuz.cz, www.ukzuz.cz